

**VOORSTEL AAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN UTRECHT
B - STUK**

09

GS-VERGADERING 5-6-2018

Onderwerp:

Nadere overeenkomst met de Combinatie BAM voor project Uithoflijn.

Essentie / samenvatting:

De realisatie van de Uithoflijn is vertraagd. Dit komt door oorzaken waar BAM als aannemer niet voor verantwoordelijk is, maar zij zijn wel genoodzaakt de planning van hun werkzaamheden voor de realisatie van de traminfrastructuur van de Uithoflijn aan te passen. Voor de Herijking van de Uithoflijn Planning (HUP) heeft de provincie Utrecht als opdrachtgever met BAM afspraken gemaakt over nieuwe mijlpaaldata voor de oplevering van het tracé buiten en binnen het Stationsgebied van Utrecht, en de kostenvergoeding daarvoor.

Voorgeschiedenis:

Op 23 december 2014 heeft Bestuur Regio Utrecht, na een Europese aanbesteding, de overeenkomst voor de realisatie van de Traminfrastructuur van de Uithoflijn gesloten met de BAM. De overeenkomst is op 1 januari 2015 overgenomen door de provincie Utrecht in verband met de Wet afschaffing plusregio's.

Meetbaar/beoogd beleidseffect:

Met de overeenkomst wordt de zorgvuldige realisatie van de Uithoflijn geborgd.

Gevolgen voor de middelen:

- Ja → er is in de begroting in voorzien,
 Ja → er is niet in de begroting in voorzien, dus een begrotingswijziging noodzakelijk
 Nee.

Beslispunten:

Gedeputeerde Staten besluiten:

- De Nadere Overeenkomst Traminfrastructuur in verband met de Herijking Uithoflijn Planning met BAM vast te stellen inclusief de extra doorlooptijd van het contract Traminfrastructuur en de eenmalige bijdrage aan de door BAM te nemen mitigerende maatregelen indien er zich feiten voor doen waardoor zonder mitigerende maatregelen de data niet gehaald zouden worden;
- Op de financiële onderdelen van de overeenkomst geheimhouding op te leggen in het kader van Artikel 25, tweede lid van de Provinciewet.

Commissaris van de Koning machtigt gedeputeerde Straat tot het ondertekenen van de Nadere Overeenkomst Traminfrastructuur in verband met Herijking Uithoflijn Planning (HUP).

DOCUMENTNUMMER	: 818AA4A40
DOMEIN	: Mobiliteit
TEAM	: OVE
BEHANDELEND AMBTENAAR	: [REDACTED]
TELEFOONNUMMER	: [REDACTED]
EERSTE PLAATSVERVERANGER	: [REDACTED]
TELEFOONNUMMER	: [REDACTED]
VERANTWOORDELIJK VOOR DE VOLLEDIGHEID VAN DE VERSTREKTE GEGEVENS EN DE GEVOLGDE PROCEDURE	
DOMEINMANAGER	: Peter Nijssen
PARAAF DOMEINMANAGER	: [Handwritten Signature]
UITERSTE BESLISDATUM	: 5 juni 2018
IN CIE VAN	:
IN PS VAN	:
STATENBRIEF	: nee
STATENVOORSTEL	: nee
OPENBAAR REDEN INDIEN GEHEIM	: Ja
PARAAF PROVINCIESECRETARIS	: [Handwritten Signature] 347.65
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	: Straat
PARAAF :	: [Handwritten Signature]

Inleiding

De realisatie van de traminfrastructuur voor de Uithoflijn bevindt zich in de afrondende fase. De tracédelen SABUTO (vanaf het Stationsgebied tot en met P+R De Uithof) zijn nagenoeg gereed en op die tracédelen vindt sinds eind 2017 het Testbedrijf plaats. In het Stationsgebied (tracédelen D en OVT) wordt hard gewerkt aan onder andere de realisatie van het tram-/busstation Utrecht Centraal Centrumzijde. Er is vertraging ontstaan door conflicterende bouwwerkzaamheden van andere partijen in het Stationsgebied en vanwege de directieleveringen. In de relatie tussen de provincie en BAM, is de provincie, als opdrachtgever, verantwoordelijk.

Nieuwe planning leidt tot kostenvergoeding en termijnsverlenging

In de verhouding tussen BAM als opdrachtnemer en de provincie als opdrachtgever is volgens de overeenkomst Traminfrastructuur de provincie onder andere verantwoordelijk voor het ter beschikking stellen van de werk- en bouwterreinen. Dit geldt ook voor de werk- en bouwterreinen in het Stationsgebied die door de gemeente aan de provincie ter beschikking zijn gesteld en die de provincie op haar beurt aan BAM ter beschikking stelt. In het Stationsgebied bleek de gemeente (en derhalve ook de provincie) door conflicterende bouwactiviteiten van andere projecten, niet in staat te zijn om alle werk- en bouwterreinen volgens de afspraken ter beschikking te kunnen stellen. Als gevolg van de genoemde vertraging heeft BAM bij de provincie in november 2017 verzoeken ingediend voor kostenvergoeding en termijnsverlenging van de werkzaamheden. Op basis van die verzoeken zijn met BAM gesprekken gevoerd over vergoeding van de kosten vanwege de vertraging in 2017, 2018 en tot de oplevering in 2019. Deze afspraken met BAM zijn vastgelegd in de zogenoemde Nadere overeenkomst Traminfrastructuur in verband met Herijking Uithof Planning (HUP). De planningsafspraken die met BAM zijn gemaakt passen binnen de bestuurlijke planning die eerder met Provinciale Staten en de gemeenteraad is gedeeld. De exploitatie kan starten in de tweede helft 2019 met een deelexploitatie tussen de halte Vaartsche Rijn en P+R De Uithof. De volledige exploitatie kan in december 2019 starten. De slagingskans van deze planning is 85%. De afspraken die met BAM zijn gemaakt in de HUP vergroten de kans dat de Uithoflijn enkele maanden eerder in exploitatie kan worden genomen en de volledige afbouw van het tracé conform de nieuwe planning verloopt, ook indien er zich nog onverwachte omstandigheden gaan voordoen.

Een pakket van afspraken en maatregelen

De afspraken die zijn gemaakt, zijn vastgelegd in de overeenkomst en betreffen een totaal pakket: nieuwe mijlpaaldata, afspraken over vergoeding van de kosten die BAM moet maken in verband met de langere doorlooptijd, en afspraken over een bijdrage voor de te nemen mitigerende maatregelen. Het pakket van afspraken en maatregelen bestaat uit de volgende onderdelen:

A. Nieuwe mijlpaaldata

Als gevolg van de vertraging in het Stationsgebied wordt de mijlpaaldatum voor het einde van de realisatie / start Testbedrijf voor de tracédelen bij de OV-terminal (DOVT) gewijzigd (van 3 juli 2017) in 26 oktober 2018 en voor het einde van het Testbedrijf / oplevering (van 1 januari 2018) in 11 maart 2019. Voor de tracédelen tussen station Vaartsche Rijn en de P+R Uithof (SABUTO) worden die mijlpaaldata gewijzigd in respectievelijk 26 juli 2018 en 11 oktober 2018. Deze data passen binnen de (bestuurlijke) nieuwe planning voor zowel de start van de Deelexploitatie (tweede helft 2019), als voor de start van de volledige exploitatie (december 2019).

B. Kostenvergoeding vertraging 2017

In 2017 heeft BAM in het Stationsgebied vertraging opgelopen als gevolg van het later ter beschikking stellen van de werk- en bouwterreinen. Daarnaast zijn de vertraagde directieleveringen waarvoor de provincie verantwoordelijk is oorzaak van vertragingen. Volgens de oorspronkelijke contractuele afspraken zou BAM de realisatie van de Uithoflijn op 3 juli 2017 af hebben gerond en zou BAM op die datum hebben kunnen starten met het Testbedrijf. In werkelijkheid zijn de werkzaamheden in het Stationsgebied in de tweede helft van 2017 gewoon doorgelopen. Hierdoor zijn extra kosten bij BAM ontstaan omdat zij hun projectorganisatie na 3 juli 2017 in stand hebben moeten houden. Daarnaast heeft BAM extra kosten gemaakt doordat de werkzaamheden een aantal keren is gestagneerd, waardoor mensen en materieel moesten worden gedemobiliseerd en daarna weer gemobiliseerd. De vergoeding voor deze kosten, die door BAM zijn onderbouwd, bedraagt € 421.832,=.

C. Kostenvergoeding vertraging 2018 tot oplevering in 2019

Volgens de geactualiseerde planning zullen de werkzaamheden in het Stationsgebied tot en met het derde kwartaal van 2018 doorlopen en zal daarna tot 11 maart 2019 het Testbedrijf in het Stationsgebied en integraal op de gehele Uithoflijn plaatsvinden. Ook in 2018/2019 moet BAM onvoorzien haar projectorganisatie in stand houden en zijn er (de)mobilisatiekosten en inefficiencykosten te verwachten (een nadere uitwerking is als bijlage 4 aan de HUP toegevoegd). De vergoeding voor deze kosten,

waarvoor BAM een onderbouwde raming heeft opgesteld bedraagt € 9.922.614,=.

D. Bijdrage mitigerende maatregelen

Ondanks de zorgvuldig opgestelde bestuurlijke planning blijven er risico's bestaan ten aanzien van de haalbaarheid. Dit zijn risico's bij:

- de provincie, bijvoorbeeld vanwege de leveranties voor de beveiliging en reizigersinformatie
- BAM, bijvoorbeeld het op het geplande tijdstip beschikken over voldoende mensen en materieel
- de gemeente Utrecht, bijvoorbeeld vanwege andere bouwende partijen in het Stationsgebied.

Al deze risico's kunnen zonder maatregelen leiden tot extra kosten en vertraging bij BAM in de realisatie- en testwerkzaamheden. Vaak zal BAM als opdrachtnemer de mogelijkheid hebben om met mitigerende maatregelen er voor te zorgen dat de start van het Testbedrijf en de oplevering van de tracédelen SABUTO en DOVT toch op de overeengekomen data kunnen plaatsvinden. Deze mitigerende maatregelen kosten echter geld. Daarom is de provincie een vast bedrag van € 4.095.354,= overeengekomen, waarmee BAM een versterkte inspanningsverplichting op zich neemt om de genoemde mijlpaaldata (SABUTO opgeleverd op 11 oktober 2018 en DOVT opgeleverd op 11 maart 2019) te halen. Ongeacht de mogelijke uitloop krijgt BAM geen andere vergoeding dan deze Bijdrage mitigerende maatregelen en kan BAM geen beroep meer doen op kostenvergoeding en termijnsverlenging. Hierop is wel de uitzondering gemaakt dat bij het optreden van een of meer van de vier specifieke risico's als gevolg van andere partijen, de periode waarin BAM kosten uit de Bijdrage mitigerende maatregelen moet dekken, beperkt is tot 5 maanden. Voor een risico, de provinciale directielevering voor beveiliging, is die periode beperkt tot 3 maanden. De Projectorganisatie Uithoflijn heeft de risico's die betrekking hebben op het werk wat nog moet worden verricht (voornamelijk in het Stationsgebied), geïnventariseerd. Er zijn 18 risico's geïnventariseerd met een totale verwachtingswaarde van circa € 4,7 mln.. Daarnaast is er kans op het optreden van onvoorziene risico's. Op basis van ervaring wordt geschat dat die een omvang kunnen hebben van een kwart van de voorziene risico's.

Argumenten

1. HUP past binnen de nieuwe planning van provincie en gemeente

Op 30 januari 2018 hebben provincie Utrecht en gemeente Utrecht de nieuwe planning vastgesteld. Deze hoofdlijnenplanning stelt dat de Uithoflijn in de tweede helft van 2019 in exploitatie gaat op het tracé tussen de haltes Vaartsche Rijn en P+R De Uithof en in december 2019 op het gehele tracé. In de HUP worden tussen BAM en de provincie nieuwe data voor de volgende mijlpalen vastgelegd:

- SABUTO: geaccepteerde oplevering op 26 oktober 2018;
- DOVT: realisatie gereed/start testbedrijf DOVT op 12 oktober 2018
- DOVT: geaccepteerde oplevering op 11 maart 2019.

De nieuwe mijlpaaldata zijn gebaseerd op planning revisie F van BAM. Deze nieuwe mijlpaaldata en genoemde planning van BAM passen binnen de nieuwe planning die op 30 januari 2018 is vastgesteld.

2. HUP maakt Deelexploitatie mogelijk

De gemaakte afspraken maken het mogelijk dat in de tweede helft 2019 de Deelexploitatie Vaartsche Rijn – P+R De Uithof start. Deze Deelexploitatie is niet alleen voor de reizigers van belang. Omdat voor de Deelexploitatie tramvoertuigen door het Stationsgebied moeten kunnen rijden, kunnen ook eerder tramvoertuigen naar De Uithof worden gereden, zodat EMC-testen eerder kunnen worden uitgevoerd dan wanneer van Deelexploitatie was afgezien. Daarnaast betekent een start van de Deelexploitatie dat alle voorzieningen die voor een exploitatie gewenst zijn, eerder gereed zijn, zoals het afmaken van de omgeving, bijvoorbeeld het verblijfsgebied op de Heidelberglaan in De Uithof. Bovendien vermindert de Deelexploitatie exploitatieve risico's bij de start van de volledige exploitatie.

Kanttelingen

1. Haalbaarheid van de start van de exploitatie

De vastgestelde bestuurlijke planning (start exploitatie december 2019, start Deelexploitatie tweede helft 2019) heeft een slagingskans van 85%. De HUP met BAM is op de planning gebaseerd waarbij op 11 maart 2019 alle werkzaamheden, waaronder die op DOVT, gereed zijn en het Proefbedrijf op de gehele lijn kan starten. Met de HUP worden nu met BAM planningsafspraken gemaakt die zijn gebaseerd op de zogenoemde stuurplanning die eerdere mijlpalen kent en de infrastructuur dus eerder oplevert. De start van de exploitatie en de deelexploitatie op de data uit de bestuurlijke planning is daarmee zeer waarschijnlijk.

Desondanks geeft ook deze HUP met BAM geen absolute zekerheid dat de nieuwe planning zal worden gehaald.

2. Beperkt aanbestedingsrechtelijk risico

Het aanbestedingsrecht speelt ook een rol bij reeds lopende overeenkomsten, in die zin dat, indien een overeenkomst te veel gaat verschillen van de overeenkomst die in de markt was gezet, de lopende overeenkomst per direct beëindigd moet worden en de werkzaamheden na die wezenlijke wijziging, opnieuw via een aanbesteding in de markt moeten worden gezet.

Inkoop heeft de tekst van de voorliggende overeenkomst bekeken op het gebied van het aanbestedingsrecht, waarbij gekeken is of deze overeenkomst, in zijn geheel een wezenlijke wijziging conform het aanbestedingsrecht is of onderdelen, in samenhang met in het verleden gemaakte afspraken of gesloten (nadere) overeenkomsten, waarbij een "verzoek tot wijziging" ook als nadere overeenkomst kwalificeert, als wezenlijke wijzigingen dienen te worden aangemerkt. Inkoop heeft niet deelgenomen aan de onderhandelingen c.q. het op schrift zetten van de gemaakte afspraken.

Voor de goede orde vermeldt Inkoop hier dat de tekst van de overeenkomst slechts het eerste ijkpunt is. Een tweede beoordeling volgt na uitvoering van de overeenkomst, waarbij de door de provincie in het kader van de oorspronkelijke of deze of andere nadere overeenkomsten gemaakte of te maken (mondelinge of schriftelijke) afspraken worden meegenomen. Als de provincie bij de uitvoering van deze overeenkomst bijvoorbeeld geen naleving van de overeenkomst eist en, kort gezegd, het geld aan BAM overmaakt zonder of zonder een objectief voldoende tegenprestatie, kan de beoordeling van de overeenkomst nog van kleur verschieten en als wezenlijke wijziging kwalificeren.

De structuur en opzet van deze overeenkomst leiden aanbestedingsrechtelijk, naar mening van Inkoop, niet tot een wezenlijke wijziging. De overeenkomst ziet immers op vergoeding van daadwerkelijk door BAM geleden schade en te berekenen schade op basis van de nu reeds bekende vertragingen. Verder ziet de overeenkomst op een vergoeding voor BAM om zo veel mogelijk mitigerende maatregelen te nemen om in de toekomst optredende, nu nog onbekende vertragingen, op te vangen op een wijze waardoor de in deze nadere overeenkomst genoemde data daadwerkelijk gehaald worden.

Voor de goede orde constateert Inkoop dat zij niet kan instaan voor de aanbestedingsrechtelijke conformiteit van de overeenkomst indien met BAM nog nadere onderhandelingen worden gevoerd.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Het project Uithoflijn afronden zonder BAM is niet realistisch. De provincie en BAM zijn aan elkaar verbonden in de Overeenkomst Traminfrastructuur Uithoflijn als uitkomst van een Europese aanbesteding. Uit die overeenkomst volgt de verplichting voor BAM om de traminfrastructuur op te leveren waarvan is aangetoond dat die geschikt is om met de tramvoertuigen van leverancier CAF te functioneren als een Tramsysteem. Op dit moment kiezen voor een andere partij dan BAM om de werkzaamheden af te maken zou betekenen dat de provincie de risico's ten aanzien van integraliteit van de traminfrastructuur en van de integratie met de CAF-tramvoertuigen van BAM zou overnemen. Het enige realistische alternatief zou zijn om nu niet deze integrale afspraken te maken, maar per onderwerp te acteren, telkens wanneer dat zich aandient. Dit zou administratief ingewikkelde situaties kunnen opleveren en er zouden geen planningsafspraken tot en met de opleveringen van SABUTO en DOVT met BAM zijn overeengekomen. Daarnaast heeft de provincie er belang bij dat de projectorganisatie van BAM, voor zover nodig, in stand blijft om de uitvoerende werkzaamheden te begeleiden en bijvoorbeeld noodzakelijke wijzigingsvoorstellen met de provincie te bespreken. Op dit moment is BAM niet verplicht om een projectorganisatie in stand te houden voor een niet voorziene periode als gevolg van omstandigheden die niet aan hen zijn toe te rekenen.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

De noodzakelijke onderhandelingen met BAM zijn met de Staten besproken tijdens de diverse debatten over de vertraging van de Uithoflijn. Desondanks zal deze overeenkomst met BAM de interesse van de Staten hebben omdat meerdere keren over de positie en de invloed van BAM is gesproken.

Effecten op duurzaamheid

De aanleg van de Uithoflijn zal de bereikbaarheid van met name De Uithof met openbaar vervoer verbeteren en de transitie van vervoer per bus naar vervoer per tram zal de luchtkwaliteit in de gemeente Utrecht verbeteren. Door deze effecten zal de aanleg en exploitatie van de Uithoflijn bevorderlijk zijn voor de leefomgeving.

Financiën

In de Nadere overeenkomst HUP zijn de volgende financiële afspraken opgenomen, als vergoeding aan BAM van gemaakte of nog te maken kosten:

A. Vergoeding kosten termijnsverlenging 2017	€ 421.832,=
B. Vergoeding kosten termijnsverlenging 2018/2019	€ 9.922.614,=
C. Bijdrage mitigerende maatregelen	€ 4.095.354,=
Totaal	€ 14.440.800,=

Dekking van de kosten

De vergoedingen aan BAM worden gedekt uit het extra krediet van € 89 mln. zoals vastgesteld door Provinciale Staten (PS2018MME06-02) op 12 februari 2018. Het extra krediet voor de Uithoflijn van € 84 miljoen is hier onderdeel van en bevat de dekking voor deze overeenkomst met BAM. Het totaalbedrag van de HUP bedraagt € 14,4 mln. en is daarmee € 1,4 mln. hoger dan de raming van €13 mln. die als onderbouwing was geleverd voor de aanvraag van de €84 mln. Dit is echter een te verwachten ontwikkeling. Bepaalde ramingen in de € 84 mln zullen hoger uitvallen, andere ramingen lager. De afspraak met Provinciale Staten is om het project af te ronden binnen de € 84 mln. Concreet kan deze overschrijding ten opzichte van de raming van € 13 mln. worden opgevangen door de onderschrijding op de raming van de extra kosten (€ 1,8 mln. in de € 84 mln.) vanwege de verlenging van de garantie voor de CAF-voertuigen die uiteindelijk kosteloos met CAF kon worden afgesloten.

Juridisch

De overeenkomst met BAM bevat bedrijfsgevoelige informatie van vooral de opdrachtnemende partij. Daarom zullen in het kader van artikel 10, tweede lid onder b van de Wet Openbaarheid Bestuur de financiële gegevens en een aantal passages van de overeenkomst niet openbaar gemaakt behoeven te worden.

Wettelijke grondslag

Op de privaatrechtelijke overeenkomst tussen provincie en BAM is het burgerlijk recht van toepassing waaronder het Burgerlijk Wetboek. Op grond van art. 158 Provinciewet zijn Gedeputeerde Staten bevoegd tot het aangaan van privaatrechtelijke overeenkomsten.

Mandaat

Gedeputeerde Straat is met het Organisatiebesluit gemandateerd om indien nodig kleine wijzigingen in de overeenkomst door te voeren.

Europa

N.v.t.

ICT

N.v.t.

Advies Ondernemingsraad

N.v.t.

Integraliteit (betrokken afdelingen en evt. toelichting)

Dit GS-voorstel is in concept besproken met SER/Inkoop vanwege de aanbestedingsrechtelijke aspecten. Hun commentaar is onder kanttekening 2 opgenomen.

Realisatie

Na vaststelling van de overeenkomst zullen mogelijk nog gesprekken met BAM volgen over details van de HUP. De gedeputeerde is gemachtigd om de definitieve versie van de overeenkomst vast te stellen indien de gesprekken met BAM aanleiding geven voor aanpassingen van beperkte omvang. Daarna wordt de HUP door beide partijen ondertekend. Het vaststellen van de HUP wordt vermeld als één van de actuele ontwikkelingen in de Statenbrief bij de Kwartaalrapportage over het Werkend Tramvervoersysteem. De kwartaalrapportage en de HUP zijn geagendeerd in dezelfde vergadering van Gedeputeerde Staten.

Procedure (inclusief behandeling Provinciale Staten)

De HUP is niet openbaar, maar wordt als actuele ontwikkeling benoemd in de Statenbrief bij de Kwartaalrapportage over het Werkend Tramvervoersysteem. Indien gewenst kunnen Statenleden de overeenkomst onder geheimhouding inzien bij de Projectorganisatie Uithoflijn.

Communicatie

Het vaststellen van de Herijking van de Uithoflijn Planning (HUP) wordt in de Statenbrief bij de Kwartaalrapportage over het Werkend Tramvervoersysteem vermeld als een actuele ontwikkeling.

Bijlagen

- 1 Nadere Overeenkomst Traminfrastructuur vanwege Herijking UithoflijnPlanning (HUP) provincie Utrecht-BAM
-

Besluit Gedeputeerde Staten d.d.